EUGENIU COŞERIU, O EVOCARE

RUDOLF WINDISCH[*]

Pentru romaniştii din Germania, lucrările lui Eugeniu Coşeriu, decedat în 2002, nu au nevoie de o recomandare specială. Aceştia fie l-au citit pe Coşeriu, poate cu interes şi cu consecinţe pozitive, fie sunt siguri că nu pot avea vreun interes special pentru el, oricare ar fi argumentarea în acest sens. Pare de aceea inutil să dorim să trezim interesul acestor două grupuri de cititori pentru o privire asupra prelegerii despre latina populară ţinută cândva de Coşeriu şi apărută în 2008 la Tübingen, sub îngrijirea lui Hansbert Bertsch[1]. Avem în vedere un alt grup-ţintă. După ce Universitatea din Cluj-Napoca a organizat la Cluj, la sfârşitul lui septembrie 2009, a II-a ediţie a Colocviului Internaţional „Eugenio Coseriu", cu participarea unei serii de foşti discipoli ai lui Coşeriu din Germania şi din diferite ţări romanice, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iaşi nu a lăsat să îi scape prilejul de a organiza, în perioada 27–29 iulie 2011, un colocviu internaţional cu ocazia aniversării a 90 de ani de la naşterea lui Eugeniu Coşeriu. Manifestarea s-a desfăşurat atât la Iaşi, cât şi la Bălţi, în Republica Moldova, cu colaborarea Universităţii de Stat „Alecu Russo" din Bălţi. Alegerea acestui loc are o explicaţie simplă: Coşeriu s-a născut în 1921 la Mihăileni, un sat de dincolo de Prut, în Moldova (Basarabia), pe atunci provincie a României. Aici a urmat mai întâi şcoala sătească, transformată ulterior în liceul denumit astăzi, după numele lui, Liceul „Eugeniu Coşeriu". Studiile liceale le-a urmat la liceul din Bălţi, pentru a merge apoi la Iaşi, unde şi-a început studiile universitare.

Iniţiativa şi conducerea organizării colocviului au fost asumate de profesorul Eugen Munteanu de la Iaşi, director al Institutului de Filologie Română „A. Philippide" al Academiei Române, în colaborare cu rectorul Universităţii de Stat „Alecu Russo" din Bălţi,

[*] Philosophische Facultät, Universität Rostock, Rostock, August-Bebel-Str. 28, Deuchland.

[1] Eugenio Coseriu, *Lateinisch–Romanisch. Vorlesungen und Abhandlungen zum sogenannten Vulgärlatein und zur Entstehung der romanischen Sprachen*, bearbeitet und herausgegeben von Hansbert Bertsch, Tübingen, Gunter Narr Verlag, 2008 („Schriften des Eugenio-Coseriu-Archivs", Band 1, herausgegeben von Johannes Kabatek, Tübingen).

ALIL, t. LI, 2011, Bucureşti, p. 73–75

BDD-A1215 © 2011 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:58:25 UTC)

Moldova. Pe lângă numeroasele contribuţii ştiinţifice prezentate la ambele universităţi, un eveniment emoţionant l-a constituit pentru toţi participanţii excursia la Mihăileni, locul de naştere al lui Coşeriu, un sat românesc autentic, unde au fost vizitate fosta gospodărie ţărănească a părinţilor şi şcoala de odinioară, transformată astăzi în liceu. Un sătean venerabil, în vârstă de 92 de ani, fost coleg de şcoală al lui Coşeriu, a relatat câte ceva din zilele petrecute, ca şcolar, alături de viitorul lingvist. Rudolf Windisch, un discipol de la Tübingen al lui Coşeriu, le-a povestit, la rândul său, sătenilor interesaţi câte ceva despre activitatea academică a maestrului în îndepărtatul Tübingen şi despre sarcinile pe care profesorul Coşeriu le trasa elevilor săi, înzestrându-i astfel cu o pregătire bună, care i-a ajutat ulterior în propria lor activitate academică la diferite universităţi.

În timpul colocviului de la Iaşi, anunţarea iminentei apariţii în limba română a *Istoriei filosofiei limbajului* a lui Coşeriu s-a impus ca un remarcabil *highlight* al programului. Alături de profesorii Ştefan Afloroaei şi Eugen Munteanu, ca să vorbească despre începuturile acestei opere, ca „martor ocular", a fost convocat Rudolf Windisch. Alţi discipoli direcţi ai lui Coşeriu nu au fost prezenţi în Iaşi, aşa încât Windisch, deopotrivă şi ca reprezentant al tuturor studenţi de odinioară de la Tübingen, a trebuit să arunce o privire retrospectivă asupra formării academice a acestora sub conducerea lui Coşeriu, precum şi asupra contactelor personale cu magistrul în micul oraş din Suabia.

Publicul s-a arătat interesat şi de istoria editării cursurilor de *filosofie a limbajului* pe care doi studenţi, Rudolf Windisch şi Gunther Narr (întemeietorul de mai târziu al editurii „Gunther Narr" din Tübingen), au efectuat-o mai întâi în formă manuscrisă, iar apoi au difuzat-o printre toţi studenţii de la romanistică din Germania, ca reproducere fotomecanică multiplicată. Dincolo de calitatea acestei ediţii – reproducere a conferinţelor lui Coşeriu după audiţia în timpul cursului –, cei doi editori amatori îşi pot asuma cel puţin meritul de a fi adus o contribuţie la cunoaşterea în medii mai largi a activităţii sale didactice, la începutul anilor '70, când Coşeriu nu era încă, poate, în Germania „universal cunoscut".

Poate că din discuţiile dintre reprezentanţii celor două universităţi, din România şi din Moldova, se va naşte posibilitatea ca, printr-o colaborare între Iaşi şi Bălţi, să fie transpuse în limba română şi alte lucrări ale lui Coşeriu, ca de exemplu cursul său despre *latina populară*, pe care îl vom prezenta în cuprinsul volumului de faţă printr-o scurtă recenzie, potrivit mottoului, valabil şi pentru cititorii de odinioară: *Coseriu revisited*.

În ciuda tuturor condiţiilor vitrege din anii premergători lui 1989, Coşeriu a trezit încă de timpuriu un mare interes în patria sa printre lingvişti şi romanişti. Astfel, multă vreme, pentru colegii români a persistat o problemă, unele publicaţii şi cărţi de specialitate apărute în Occident le erau adesea greu accesibile. Desigur, şi competenţa lingvistică a celor interesaţi a reprezentat un oarecare impediment, de vreme ce Coşeriu şi-a scris multe din opere de preferinţă în limba germană, în timp ce româna a fost neglijată. Din această perspectivă, s-a conturat proiectul de a pregăti şi edita la Iaşi o versiune românească a cursului lui Coşeriu despre latina populară, publicat la Tübingen în anul 2008.

BDD-A1215 © 2011 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:58:25 UTC)

EUGENIO COSERIU, A REMEMBER

ABSTRACT

The article gives a general account of the Colloquium, emphasizing on the inquiries focused on Coseriu's posterity. It is also discussed the disparity between the Romanian editions and translations of Coseriu's texts and the ones accomplished in other languages as German.

Key-words: *Eugenio Coseriu, Tübingen, professor, disciples, philosophy of language*.

BDD-A1215 © 2011 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:58:25 UTC)